

PREGLED RAZVOJA VODOPRIVREDE U PODRAVINI

Najstariji podaci o organiziranom radu na vodoprivrednom uređenju Podravine s kojima raspolaže vodoprivredno poduzeće "Bistra" iz Đurđevca, datiraju u 1908. godinu (što ne znači da određenih vodoprivrednih zahvata u našem kraju nije bilo i ranije). Vidljivo je da je već u početku 20. stoljeća (1908.) u Zagrebu, pri Kraljevskoj hrvatsko-slavonsko-dalmatinskoj zemaljskoj vladi, postojala organizirana služba, koja se bavila vodoprivredom kao važnim gospodarskim područjem. Tada je za obavljanje vodoprivrednih poslova na području Podravine bio nadležan Kulturno-tehnički odsjek pri spomenutoj vladi u Zagrebu.

Iz knjige "stalnih točaka" iz toga doba vidljivo je da se vodoprivredna djelatnost već početkom 20. stoljeća zajednički obavljala na dijelovima današnjih općina Đurđevac i Koprivnica, što je i posve razumljivo, s obzirom na međuzavisnost porječja Drave na ovom dijelu dravske nizine. To dokazuje zajednička knjiga "stalnih točaka" za kanale Tog-Strug, Čivičevac, Zdelja, Kladare, Suha Katalena, Kopanjek, Poznenovac, Kozarevac, Bistra Đurđevačka, Buhojark, Rinja, Đoltički Gaj, Pačica, Sofijin Jarak, Crni Jarak, Sirova Katalena, Jarak Opsut, Lončaničevac, Sveto-Ivanjski Jarak, Boroševac, Poljski jarak, Sveta Ana, Hotovci, Kušanovac, Čivičevac kod Molvi, Turniški, Mrtvica, Orlova Meteča, Tolnica, Bistra Novigradska, Komarnica, Zdelja Nova, Brzava, Rito i Stari Jeduševac. Ovu knjigu vodio je livadar Kraljevske zemaljske vlade Martin Stubičar.

Iste, 1908. godine, izrađen je i pregled izgrađene kanalizacije u Podravini, od kojeg su sačuvani samo dijelovi - i to prilog popisu broj 5 - uzdužni pregled kanala Rog-Strug, Čivičevac, Krnjiščak, Zdelja; potom prilog broj 80 - uzdužni presjek potoka Komarnica; prilog broj 96 - položajni nacrt kanalizacije revira Limbuž, a isto tako i prilog 104 - položajni nacrt kanalizacije oko Kozarevca. Uzdužni presjeci rađeni su u mjerilu 1:5000, a položajni nacrti 1:2880.

Prateći daljnju dokumentaciju vidimo da je kontinuitet rada u vodoprivredi nastavljen na ovom području i u vrijeme stare Jugoslavije (između dvaju svjetskih ratova). Iz toga je doba očuvan projekt Poprečnih presjeka potoka Zdelja, a koji je izrađen u Sreskom hidrotehničkom odjeljku u Koprivnici, u srpnju 1925. godine. Nacrt je rađen u mjerilu 1:100. Iz 1928. godine sačuvan je položajni nacrt kanala Vir i Radaši - odvodnje oko Pitomače, a ovaj je također izrađen u koprivničkom Sreskom hidrotehničkom odjeljku. Nacrt je izradio viši hidrotehničar Franjo Nemet, a ovjeren je od Oblasnog hidrotehničkog odjeljka Velikog župana osječke oblasti 14. veljače 1928. godine, pod brojem 429 (ovjerio ga je inspektor voda u Osijeku). Ovakav položajni nacrt odobrilo je posebnim rješenjem Ministarstvo poljoprivrede i voda (s

35

Polozajni nacrt

Kanala „Viv“ i „Radaoi“

M. 1:2.000.

Original

Projevitelj: *[illegible]*

Urednik: *[illegible]*

Plan A.B. 1/11 1/11 1/11

Šef odeljaka

[Handwritten signature]

Sastavio

[Handwritten signature]

ŠKOLA M. PL. PLOČEVNICI
PROJEKTOVANJE I
IZOŠTIVANJE
PLAN 422
OŠEK
[Handwritten signature]

potpisom ministra), pod brojem 1783. od 7. svibnja 1928. godine. Isti je slučaj i s uzdužnim presjekom kanala Vir.

Po prvi put na ova tri dokumenta iz 1925. i 1928. godine srećemo "ekavicu", zatim naziv "sreski odeljak", "oblasni" itd, a zanimljivo je da su potpisi svih viših organa pod tim dokumentima na ćirillici, a također i pečat ministarstva.

U 1938. godini nalazimo novu organizaciju vodoprivrede i na području Podravine. Tada poslove vodoprivrede obavlja "Dravska terenska tehnička sekcija Koprivnica". Sačuvan je Predmjer (predračun) broj 616/1938 za zemljišne odvodnje rudina Falšik i Rupac kod Jelačićeva (Ferdinandovca). Iz ovoga dokumenta zanimljivi su podaci da je cijena jednom kubičnom metru zemljišne odvodnje iznosila samo 3 dinara. Iz analize cijena vidljivo je da jedan kubični metar betonskoga zida stajao 480 dinara, a žbukanje cementnim mortom po kvadratnom metru 22 dinara.

U 1940. godini opet je iz dokumentacije vidljiva nova organizacija vodoprivrede, tako da je tada za ovaj dio Podravine bio nadležan Tehnički odjeljak pri Sreskom načelstvu u Bjelovaru. To smo doznali iz predstavke Petra Ogoreleca, koji traži čišćenje kanala Halenec i iskop novoga kanala radi odvodnje u kraju Zabrestovcu-Komarnici, u predjelu katastarske općine Virje. Iz te je predstavke vidljivo da je bivša Dravska terenska tehnička sekcija iz Koprivnice u međuvremenu prestala s radom. Istovremeno prvi put se u ovoj predavci spominje nadležnost za ovaj problem kanalizacije Đurđevačko-Koprivničke Podravine.

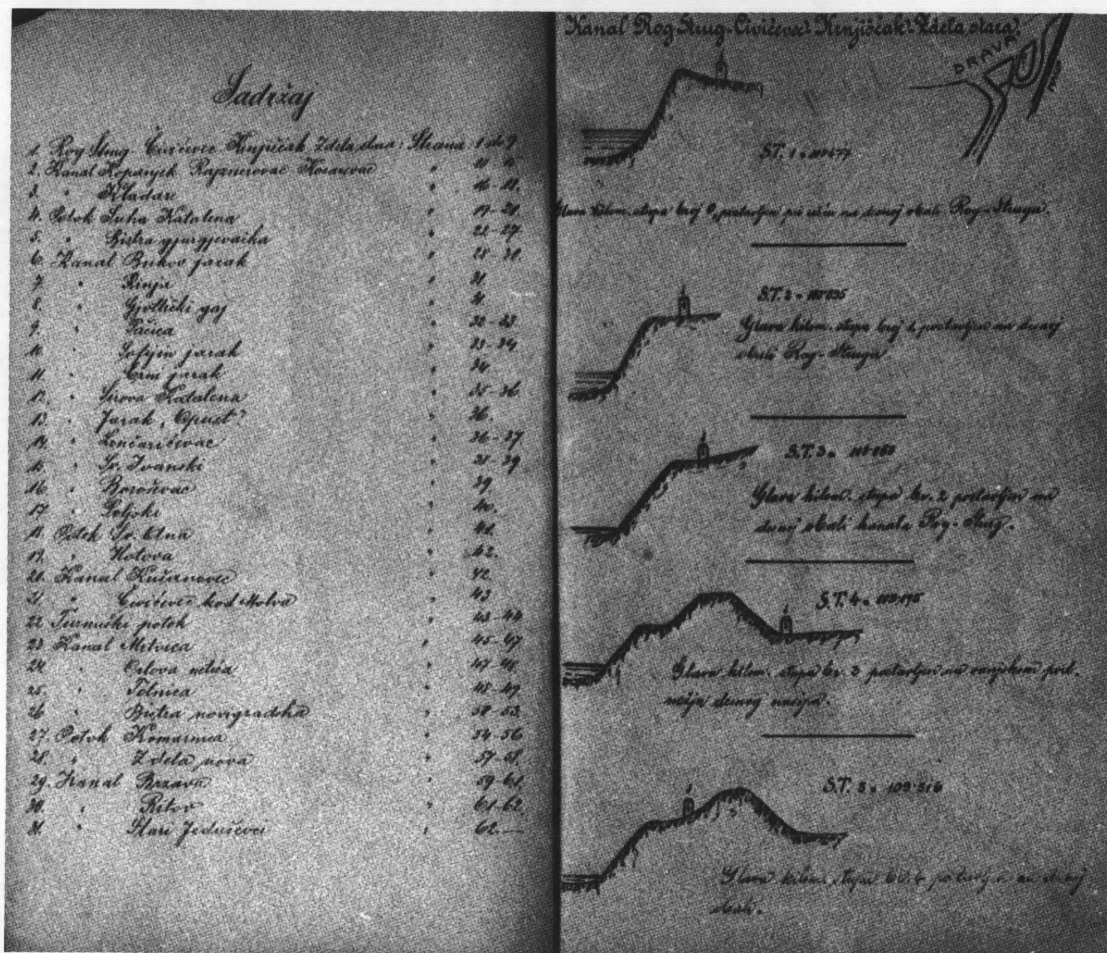
Iz odluke Sreskog načelstva u Đurđevcu, u vrijeme Banovine Hrvatske, vidljivo je da su u povodu zahtjeva Petra Ogoreleca za odvodnju predjela Zabrestovac-Komarnica, donijeta odgovarajuća rješenja da se stvarno izvrši traženi iskop novoga kanala i odvodnje ovoga područja. Na ovakvu odluku pak, žalili su se građani Ivan Hrženjak, Barbara Mazek, Kata Crljenjak i Barica Pavunić, vjerojatno zbog iskopa kanala po njihovim parcelama - no njihovu žalbu Sresko načelstvo Đurđevac odbilo je kao neosnovanu.

U tijeku drugog svjetskog rata poslovi na odvodnji također su nastavljeni i u Podravini. Tako je iz nacrtu, kojega je u kolovozu 1942. godine izradio Đuro Šandor, stručni oficijer, vidljivo da je pripremana i vjerojatno izvršena odvodnja nizine Bukovnjak kod Ferdinandovca.

U prvim godinama poslije drugog svjetskog rata, o poslovima vodoprivrede i odvodnje voda brigu su vodili kotarski organi. Tek u razdoblju od 1952. godine Republička uprava za vodoprivredu Hrvatske prilazi osnivanju vodnih zajednica za pojedina područja Republike. Tako je i na području kotara Đurđevac osnovan inicijativni odbor za osnivanje Vodne zajednice "Đurđevačka Podravina" sa sjedištem u Đurđevcu, na čijem je čelu Marija Grgac. Ovaj inicijativni odbor pripremio je održavanje osnivačke skupštine. Ta je skupština održana 27. prosinca 1953. godine u prostorijama kotarske vijećnice u Đurđevcu, a prisutno je bilo 68 delegata sa ukupno 106 glasova.

Sačuvao se i popis prisutnih: iz općine Molve - Marko Gregurić, Petar Kovaček, Mato Špoljarić, iz općine Kalinovac - Antun Vucikuja, Luka Sobora, Valent Živko, Ivan Peić i Mato Sobota; iz općine Sesvete Podravske - Ivan Šerbedžija, Stjepan Paleić, Miško Kovačić i Andrija Fičko; iz općine Virje - Fabijan Legradi, Franjo Kovačić, Petar Hrženjak, Jakob Abraham, Franjo Ljubić i Ivan Šokec; iz općine Novo Virje - Ivan Puškaš, Josip Ciganović, Josip Markov, Ivan Ormanec, Stjepan Mesarov, Mato Bušić, Andro Čorba i Andro Kovač; iz općine Đurđevac - Ivan Tomašen, Mijo Fucak, Ivan Bobovčan, Đuro Prišlin, Mato Horvat, Štefo Ferencić, Mato Vidaković, Mijo Lacković, Josip Vranić, Petar Jalžabetić, Martin Ređep, Tomo Marić, Antun Prelec, Blaž Antoljš, Ivan Dautanec, Luka Bušulić, Martin Zobundžija, Martin Petrović, Ivan Kokotić, Marko Lončar i Andro Vinković; iz općine Ferdinandovac - Valent Fuček, Luka Živko i Stjepan Mlinarić; iz općine Kloštar Podravski - Mijo Krupski, Ivan Petrić, Tomo Moračić i Petar

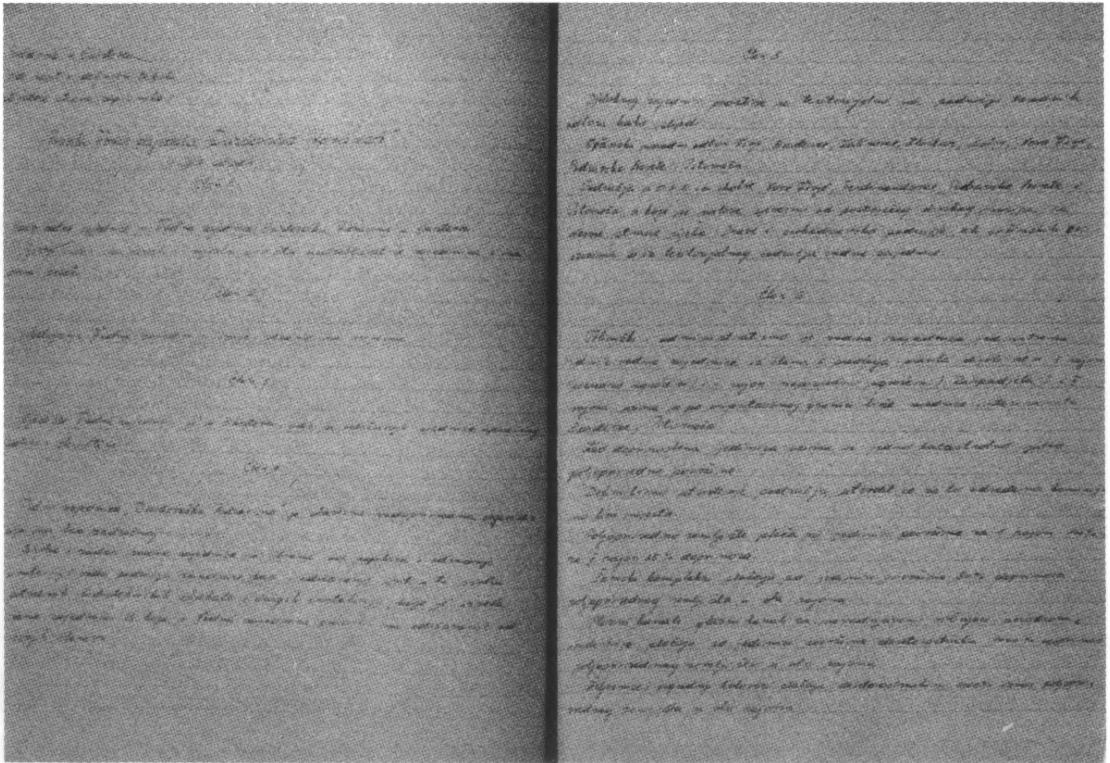
Hadžija, te iz općine Pitomača - Ivan Šimeta, Stjepan Begović, Stjepan Jakupec, Josip Renglek, Dušan Hasanović, Stjepan Mihoković, Đuro Jakupec i Ivan Lovreković.

Brojni su bili i predstavnici tadašnjih poduzeća iz Podravine, koja su bila i osnivači Vodne zajednice: iz Sekcije za održavanje pruga Koprivnica i Bjelovar Ante Kukić; iz ekonomije Pitomača Drago Klos; iz šumarije Đurđevac Stjepan Šironja; iz Narodnog odbora kotara Đurđevac Josip Carek; iz uprave za vodoprivredu NRH Zagreb inž. Štajnhaus, inž. Mavar, šef vodnog odjela u Varaždinu te inž. Španičić; od strane Narodnog odbora kotara Đurđevac Marija Grgac, Josip Carek, Petar Borko, Leon Golub, Lujo Holer, Ratko Jelavić i Martin Berta (predsjednik kotara).

Na skupštini je donijeta odluka o osnivanju vodne zajednice "Đurđevačka Podravina" Đurđevac. Na toj osnovi je Uprava za vodoprivredu NR Hrvatske dne 20. svibnja 1954. godine donijela rješenje broj 1174-1954, kojim je đurđevačka Vodna zajednica upisana u registar vodnih zajednica Hrvatske (pod brojem 12). Istovremeno su osnovane i susjedne: vodna zajednica "Virovićka Podravina" Virovitica i "Česma-Glogovnica" Bjelovar.

U praksi Vodna zajednica "Đurđevačka Podravina" započinje radom 1. siječnja 1954. godine. Prvi Upravni odbor djelovao je u sustavu: Marko Gregurić (Molve), Valent Živko (Kalinovac), Ivan Šerbedžija (Sesvete), Petar Hrženjak (Virje), Josip Ciganović (Virje), Mato

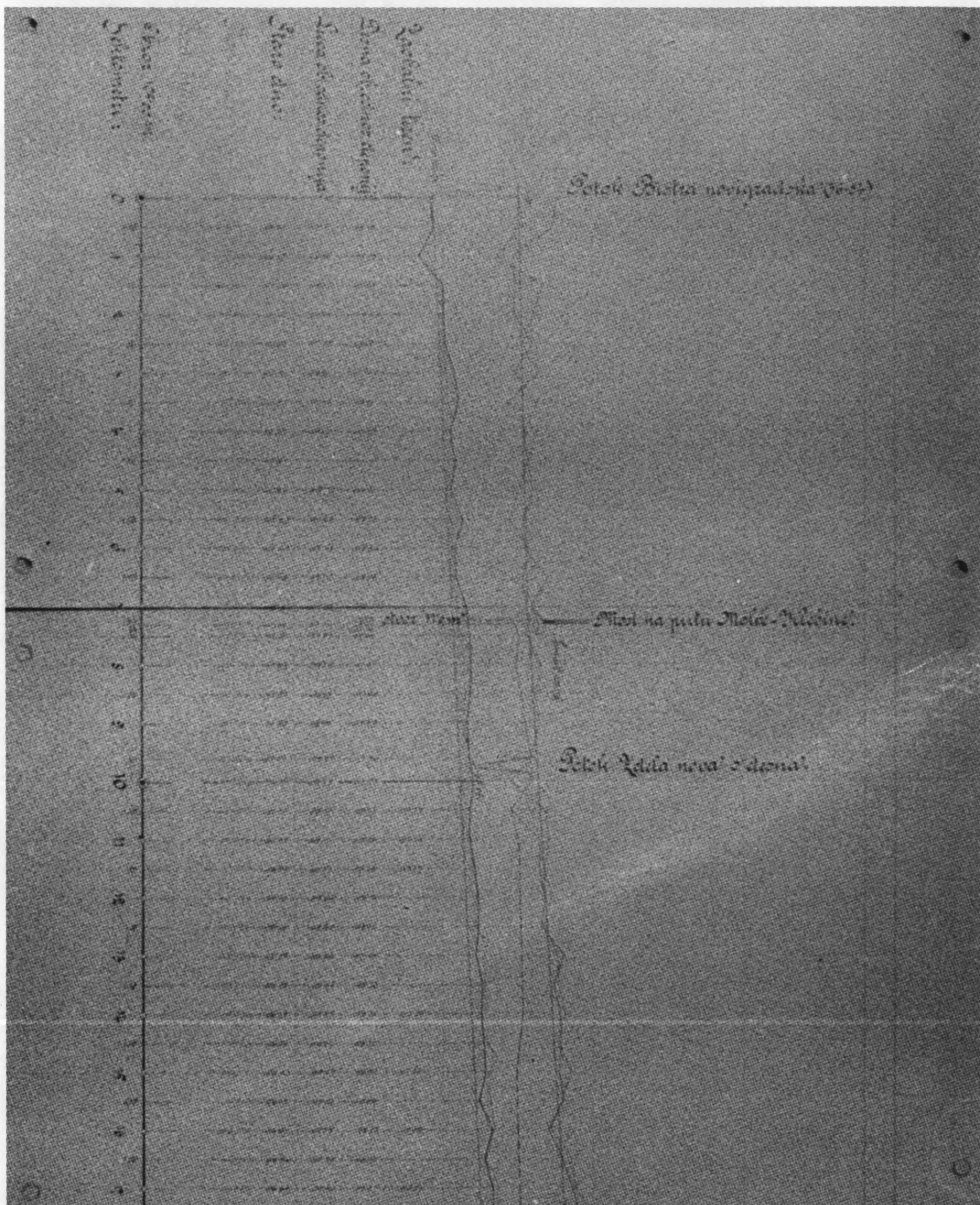

Vidaković (Đurđevac), Stjepan Raškan (Ferdinandovac), Mijo Krupski (Kloštar), Ivan Šimeta (Pitomača), Josip Carek (Đurđevac), Andrija Kramar (Pitomača) i Drago Klos (Pitomača). Tada je izabran i nadzorni odbor vodne zajednice. Na konstituirajućoj sjednici Upravnoga odbora, održanog 31. prosinca 1953. godine, za predsjednika i ujedno prvoga direktora Vodne zajednice izabran je Mato Vidaković, a za zamjenika predsjednika Josip Carek. Za prve službenike vodne zajednice izabrani su Lujo Holer (knjigovođa), Ratko Jelavić (katastralac), Ivan Grgić (hidrotehničar) i Pepica Šoš (blagajnik). Odmah na početku rada Vodne zajednice nabavljeni su i prvi instrumenti i alati nužni za rad na terenu. Za predsjednika nadzornog odbora izabran je (16. siječnja 1954) Mato Horvat iz Đurđevca.

Na prvim sjednicama Upravnog odbora razmatra se proračun za 1954. godinu i tehnički elaborat o planiranju najnužnijih radova i nabavku financijskih sredstava u toj godini. Prilikom osnivanja utvrđena su dva radna rejona Vodne zajednice Đurđevac - u prvom su bile obuhvaćene katastarske općine Molve, Sesvete, Novo Virje, Ferdinandovac, Kalinovac, Kloštar, Pitomača, Virje i Đurđevac te u drugom rajonu Suha Katalena, Prugovac, Črešnjevica, Grabrovnica, dio Pitomače, Hampovica, sirova Katalena, Mičetinac i Budrovac. Ključ za izbor delegata u skupštinu Vodne zajednice bilo je oko 400 jutara u prvom i oko 1200 jutara u drugom (briježnom) rajonu. Dakako, Šumarija Đurđevac (sa 12.771 jutara površine) imala je u skupštini Vodne zajednice 16 delegata, a Uprava za ceste kotara Đurđevac 15 glasova.

Na osnivačkoj skupštini donijeta su i prva Pravila Vodne zajednice "Đurđevačka Podravina" Đurđevac. Tu piše da je "svrha i zadatak vodne zajednice obrana od poplava i odvodnja unutarnjih voda te održavanje svih hidrotehničkih objekata i drugih instalacija, koje je uvela sama zajednica ili preuzela na održavanje od svojih članova". Pravilima su uređeni svi odnosi u djelovanju vodne zajednice.

U tijeku daljnega rada formirane su pojedine službe, a tijekom 1954. godine obavljeno je oko 50 posto planiranih radova, dok je ubrano samo 44 posto planiranog vodnog doprinosa. Krajem 1954. godine u zajednici je zaposleno ukupno 16 radnika (od kojih 6 službenika). U tijeku 1955. javlja se inicijativa da se Vodnoj zajednici "Đurđevačka Podravina" priključi i

Zagreb, dne 20.7.1954.

Broj: 1.174 - 1954

Predmet: Vodna zajednica Djurdjevačka
Podravina - registracija.

Na osnovu prijave Vodne zajednice Djurdjevačka Podravina broj 122/1954., a u skladu čl. 38, 59 i 40 "Opće naredbe o vodnim zajednicama" (službeni list NRH broj 6/1952.)

IZJAVLJAM

da se vodna zajednica Djurdjevačka Podravina, sa sjedištem u Djurdjevcu, zavede u "Registar vodnih zajednica Narodne Republike Hrvatske" pod rednim brojem 12 (dvanaest).

Sart Inozimu - sloboda narodu!

D I R E K T O R
UPRAVE ZA VODOPRIVREDU
(Ing. J. J. Miličević)

J. J. Miličević

O tome obavijest:

- 1./ Naredba vodnih zajednica, ovdje sa zalogom da ovu registraciju evidentira
- 2./ Računovodstvu, ovdje
- 3./ Vodna zajednica Djurdjevačka Podravina, Djurdjevac
- 4./ Vodoprivredni odjeljak, Varaždin
- 5./ Prijavni sekretarijat za poslove narodne privrede NRH Odjel za upravna pitanja u poljoprivredi, Zagreb
- 6./ Uprava za šumarstvo - Zagreb
- 7./ Odjel za prihode, Zagreb
- 8./ Prijavni sekretarijat za poslove opće uprave i budžet NRH, Zagreb
- 9./ Uprava za ceste NR Hrvatske, Zagreb
- 10./ Direkcija unj. sljevnica, Zagreb
- 11./ Narodni odbor kotara, Djurdjevac
- 12./ Narodna banka NRH - Centrala za NR Hrvatske, Zagreb
- 13./ Narodna banka NRH - Filijala Djurdjevac, Djurdjevac
- 14./ Vodna zajednica Virovitička Podravina, Virovitica
- 15./ Vodna zajednica "Černa-Blagovnica", Kjelovar

Na osnovi ovakve teritorijalne podjele đurđevačka Vodna zajednica obuhvaća 134.084 hektara površine te pripada među veće u Hrvatskoj. Sve vrijeme od 1975. godine ta je Vodna zajednica bila podijeljena na dva karakteristična rajona: prvi rajon sačinjavale su katastarske općine koje se nalaze u poloju rijeke Drave (sve do željezničke pruge Koprivnica-Virovitica). U taj rajon s područja općine Đurđevac pripadaju slijedeće katastarske općine: Virje, Novo Virje, Molve, Đurđevac, Kalinovac, Kloštar, Sesvete, Budačevica, Pitomača, Kladare, Ždala, Ferdinandovac i Lepa Greda, a s područja općine Koprivnica katastarske općine Koprivnica, Herešin, Bregi, Ivanec, Kunovec, Gorica, Kuzminec, Koledinec, Kutnjak, Gola, Gotalovo, Novačka, Drnje, Torčec, Peteranec, Sigetec, Botovo, Đelekovec, Selnica, Imbriovec, Zablatje, Veliki Otok, Legrad, Novigrad, Delovi i Hlebine. Sve ostale katastarske općine s područja općina Đurđevac i Koprivnica pripadaju u drugi (briježni) rajon.

Od 1975. godine na cijelom području Vodne zajednice uglavnom je uvedena jedinstvena vodna naknada - naplata vodnog doprinosa vezana je uz katastarski prihod. Kroz cijelo razdoblje djelovanja Vodna zajednica Đurđevac nastojala je što bolje obavljati svoje složene zadaće te se u tom smjeru opremala potrebnom opremom i zapošljavala stručnu radnu snagu. U tijeku 1965. godine ovo poduzeće kraće vrijeme nosi naslov Vodoprivredno poduzeće "Đurđevačko-koprivnička Podravina", a od 1974. dobiva svoje današnje ime: Vodoprivredno poduzeće "Bistra" Đurđevac (s istim teritorijem djelovanja). U 1975. godini dolazi do značajne promjene u samoj organizaciji vodoprivredne djelatnosti, a na osnovi stvaranja samoupravnih interesnih zajednica na području cijele Hrvatske. Tako je 1. srpnja 1975. godine osnovan SIZ za porječje Glibokog, Bistre Koprivničke, Rog Strug-Čivičevca i Vira, a Vodna zajednica odnosno Vodoprivredno poduzeće "Bistra" Đurđevac postalo je realizatorom te samoupravne zajednice. Zapravo, poduzeće je obavljalo funkciju stručnih službi (realizatora programa) SIZ-a vodoprivrede. S ostatkom slobodnih kapaciteta poduzeće je ugovaralo i izvodilo radove za treće naručitelje.

U svojem dugogodišnjem dosadašnjem djelovanju Vodoprivredno poduzeće "Bistra" Đurđevac ostvarilo je primjerne rezultate u vodoprivrednom uređenju đurđevačko-koprivničke Podravine, a to se pogotovo odnosi na nizinski dio naše regije. Iako i na tom području još postoji potreba za mnogim radovima i ima neriješenih problema, još ih je više u brežuljkastom dijelu Podravine (Bilogora), gdje će radovi trajati još godinama. U brdskom dijelu potrebno je izgraditi velik broj objekata na kanalima kojima bi se zaustavio vodni val, umirile bujice i smanjili padovi, čime bi se zemljište i drugi objekti infrastrukture bitno zaštitili.

Dakako, kod svih radova valja stručno i odgovorno planirati i sve ekološke posljedice i preduhitriti negativno djelovanje na čovjekov okoliš. Vodoprivredni radovi i u ovom dijelu Podravine postaju sve kompleksniji i suptilniji. To se pogotovo odnosi i na potrebu ne samo odvodnjavanja, nego i sustava navodnjavanja, što traži još višu stručnu i tehnološku razinu stručnjaka i odgovarajuću opremu i tehniku.

Zadnje promjene u organizaciji vodoprivredne djelatnosti na našem području uslijedile su novim Zakonom o vodama donesenim 1990. godine, kojim su ukinute dosadašnje samoupravne interesne zajednice, a osnivaju se javna vodoprivredna poduzeća. Na razini države Hrvatske djeluje Javno poduzeće Hrvatska vodoprivreda sa sjedištem u Zagrebu, a na pojedinim porječjima organiziraju se regionalna vodoprivredna poduzeća. Porječje koje opslužuje sadašnje Javno vodoprivredno poduzeće "Bistra" Đurđevac ostalo je identično dosadašnjem teritoriju. Sada ovo poduzeće ima svoj upravni odbor, a o njegovom poslovanju brinu i kontroliraju ga (uz republičke organe) osobito Skupštine i Izvršna vijeća općina Đurđevac i Koprivnica. S viškom svojim tehničkih kapaciteta, poduzeće ugovara poslove i za

treće naručitelje. Nova organizacija omogućuje efikasnije poslovanje, pa se s pravom očekuju još veći rezultati. S obzirom na osobine ovog dijela Panonske nizine, vodoprivredna djelatnost od vitalnog je interesa za napredak cjelokupnog gospodarstva i života ljudi u Podravini.

PORJEČJE JVP BISTRA ĐURĐEVAC

